Ч. 101 (11.442). Львів, пятниця 10. травня 1929. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Крівавий травень.

Берлін, 3. травня 1929.

14 убитих, сотня тяжко і понад дві сотні легко ранених — ось біланс берлінського першотравневого „свята“. Правда, нам ті цифри не страшні. Ми привикли до більших жертв ще з того часу, коли революція косила на наших землях сотні тисяч і міліони людей. Ми знаємо, що значить „диктатура пролетаріяту“; знаємо як вона починається, з якими гаслами вона приходить і чим вона кінчиться. Одначе німці цього всього не бачили, не пережили і є незвичайно цікаво слідкувати, як з математичною точністю повторюється на німецькому ґрунті щераз та сама історія і як люди нічого взаїмно від себе не хочуть навчитись.

Комуністична партія Німеччини, що на її конто треба записати дводневний пролив крови на вулицях Берліна, складається з потрійного елементу; передовсім з тих, що з комунізму живуть, по друге з тих, що нічого не мають до втрачення і по третє з тих, що в комунізм вірять. Ті останні найдурніші і тому їх найбільше. Гасло до розрухів кинули наємні аґенти Комінтерну. Непокої спровокували ті, що взагалі нічого іншого ніколи не роблять, але на барикадах на Веддінґу і в Найкельні залишились ті, що в справу вірили. І тих справді жаль, бо коли до кого, то про них можнаб сказати: даруйте їм, бо не знають, що творять! Я не один раз мав нагоду говорити з німецькими комуністами. Особливож з молодими. І все був я пораженний їхнім повним незнанням комуністичної дійсности. Вони задивлені в московський „Арбайтерштаат“ як в сонце. Вони неначе сліпі і вірять у свою справу тим більше фанатично, чим тяжча є німецька дійсність.

Молодість не думає. Не шукає причин. Живе чуттям, поривом, реаґує безпосередньо. Вона не бачить програної війни. Вона тільки бачить неможливість найти себе, добитись до чогось, жити для певної конструктивної ідеї. Дійсний соціяльний стан тих справді **віруючих** цілковито пригадує наш наддніпрянський соціялізм, особливо-ж серед інтеліґенції і дворянства. Інтеліґенція і знікчемніле дворянство бавились так довго в соціялізм, доки отойже таки соціялізм, своїх власних духових батьків і носіїв не знищив. Нині бавляться в нього німці; студенти, урядовці, діти добрих горожанських родин, відпущені вояки, добра частина того молодого світа, що збитий з ніг війною, не находить собі місця. Там ви найдете збіднілого інтеліґента, мистця без заробітку, артиста, який не витримує конкуренції на перелюдненій німецькій сцені, потім справжнього робітника, огірченого довгим безробіттям і злиднями.

Друга катеґорія німецьких комуністів це ті, що „штемпелюють“. Цей вислів має в Берліні спеціяльний посмак. „Штемпельн геген“ — значить ходити двічі на тиждень до спеціяльної установи, де безробітним прибивають на робітничу книжку контрольну печатку — після чого держава виплачує їм допомогу. Цеї допомоги буває 60—80—100 марок на місяць. Залежно від попереднього заробітку. В тисячах-тисячах випадків процедура є та, що чоловік працює денебудь приписаних мінімальних 6 тижнів, а після того кидає під якимнебудь претекстом роботу і ходить пів року „штемплювати“. 60 марок вистарчить, щоби в Берліні при родині, чи при власнім помешканні жити. Якраз досить, щоби не бути голодним. І от, підіть і подивіться, що робиться в тих установах, де „штемплюють“. Там власне робиться політика, там росте „соціяльна“ революція. Бажання легкого хліба, наживи, при мінімальній витраті енерґії, ось ідеал. Пощо працювати, коли є люди і кличі, які обіцюють безкарну грабіж усього того добра, яке вони голодними очима оглядають в заможних домах Берліна? Ті люди справді не мають до страчення нічого, а здобути можуть — усе. Їхній світогляд, їхні звички, спосіб думання родяться в берлінській „кашемі“. Це є означення на кнайпу в сутеринах, у передмістях Берліна.

Щоби ту атмосферу зрозуміти, треба її побачити, пережити; описати цього не можна. Це є піна, що її збиває на береги великого міста шалене темпо тутешнього життя. Ті люди мають свою мораль, свої погляди, свій оригінальний, не цілком лихий гумор. І це саме той „Фортруп“, що починає кидати на поліцію спочатку гнилі яйця, потім каміння, а потім починає стріляти. Не новина! Ті люди є найбільш безпосереднім виконавцем волі всяких аґентів Москви.

Щоби зрозуміти берлінські події з 1. і 2. травня, треба перш за все знати само місто. Отже спочатку Веддінґ. Море касарень, в яких живе найбідніша частина тутешнього робітництва. Усе тут живе буквально на купі, скрізь страшна нужда, повна анархія, особливож у моральному і половому відношенні. Брудні вулиці, сірі обдряпані доми, люес, туберкульоза — це є Веддінґ. Тут можнаб говорити про справжній соціяльний ресентимент. Але вже зовсім відмінне облича має квартал Найкельн. Щоб його влучно схарактеризувати, можна оповісти один анекдот ще з воєнних часів. В часах найбільшої слави Людендорфа, Берлін бажав якнебудь віддати честь німецькому полководцеві. Міська рада рішила переіменувати Найкельн на Людендорф. Але проекту не виконано, бо слово „Люде“ означає по німецьки „лупій“ згл. сутенер, отже „Людендорф“ дослівно означалоб: село лупіїв і вповні відповідалоб характерові передмістя. І саме тут відбулись найбільше криваві бої. Передмістя замкнено поліційними кордонами і в повній темноті почався в ночі з 2. на 3. травня обстріл. Комуністи порозбивали кулями ліхтарні у всьому кварталі, позрізували типові для берлінських вулиць платани і липи, позривали всі електричні і телефонічні каблі, трамваєві дроти, перевернули кілька трамваїв і тягарових авт та почали з цього матеріялу всуміш з позриванням бруком будувати барикади. А потім прийшло те, що **мусіло** прийти: панцирні авта, скорострільний вогонь, ракети, ручні ґранати, сталеві шеломи. Рано пів до шестої заведено в Найкельні лад. Але проте в берлінських „кашемах“ кипить. „Прокляття і ненависть“ — ось дослівний зміст летючок, що вам їх втискають комуністичні підростки на кожнім кроці в руки. Комуністична партія Німеччини закликує до ґенерального страйку. Вона потребувала цього першого травня; потребувала для відживлення своєї анемії червоної робітничої крови. Нікому не секрет, які важкі кризи переживає в свому нутрі німецький комунізм і як московський партійний розклад ділає на берлінську експозитуру. Ті люди, що стояли на услугах Москви, потребували мучеників. І справді — знали що роблять, бо ніщо так не розярує, як пролита кров. Власне в цьому найбільша помилка німецької поліції. Не робити мучеників!... Це є найгірше. Краще вже так, як це робить президент поліції в Парижі. Найперше виарештовує 3000 виднійших комуністів і робить товпу безголовою. Зрештою-ж на випадок потреби прикручує до гидрантів ґумові вужі і холодна вода на протязі пятьох мінут розганяє на всі сторони найбільше запальчиву демонстрацію.

1. травня? Велика, гарна ідея свята праці і робітника надужита тут для експерименту і то виключно для нього.

Зенон Пеленський.

Нова американська пропозиція в справі репарацій.

Німецька делеґація в Парижі видала комунікат, в якому повідомляє, що при певних умовах годиться на цифри, які запропонувала американська делеґація. Поки-що ще невідомо офіціяльно, що це за цифри, одначе німецькі кореспонденти з Парижа повідомляють, що Німеччина мала би платити протягом найближчих 13 літ від 1 міліярда 700 міліонів до 2 міліярдів марок. Пізніше ці річні сплати мали би бути менші, бо частину сплат мали би покривати з зисків від репараційного банку.

Історія анатеми на д-ра А. Річинського.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 1. травня 1929.

Про цю саму подію була вже в „Ділі“ стаття (ч. 98., „Помста митрополита Діонісія“). А проте містимо й оцей допис з Варшави з огляду на гостро актуальну тему та на деякі ближчі подробиці, які в ньому находимо. Нинішній допис є теж першим із циклю інформаційних статтей п. І. Кедрина про відносини у православній церкві в Польщі. — **Редакція.**

Офіціяльним орґаном православної церкви в Польщі є „Воскресное Чтеніе“ — *російський* часопис установи, яка обєднує поверх 3 міліони *українського і білоруського* населення, російський часопис для українського і білоруського населення, видаваний у *Варшаві*.

У ч. 17. того орґану з 28. квітня ц. р. надрукована (очевидно, по російськи) „Постанова Священнійшого Синоду Святої Автокефальної Церкви в Польщі з 15-го квітня 1929 року за ч. 14. про відлучення від Церкви і кинення анатеми на мешканця м. Володимира лікаря Арсена Річинського за його ворожу і шкідливу для православної Церкви в Польщі діяльність“. До речі кажучи, ця „постанова“ оголошена в 7 днів уже *після* доконання самого акту анатеми, так, що вірні православної церкви довідалися про цілу історію шойно „пост фестум“, стаючи перед доконаним фактом. З дальшого вийде цілком ясно, чому воно так сталося і чому інакше статися навіть не могло!

Анатема на д-ра А. Річинського виходить безумовно далеко поза межі особистої справи, має характер подій широкого, загально-громадянського значіння, а що вяжеться найтісніше з боротьбою українців за відмосковлення української православної церкви в Польщі, то мусить порушити взагалі всіх українців, без ріжниці віросповідання. Для всестороннього освітлення цієї *прецікавої* справи необхідно перш за все іздати точній аналізі згадану московську „постанову“: вона кидає яскраве світло на цілу пануючу *систему правління* у нинішній православній церкві в Польщі.

Під тою „постановою“ підписані: православний митрополит Денис, виленський архієпископ Теодозій, поліський Олександер і ґродненський Олексій, — три перші москалі, четвертий нібито українець.

Подані в тій „постанові“ офіціяльні причини анатеми поділити можна на 4 групи: 1) публіцистичну діяльність Річинського, 2) устні його доклади про церковні справи, 3) православний зїзд в червні 1927 р. і 4) аґітацію проти вищої церковної влади поза православними вірними. Ці чотири катеґорії церковної діяльности д-ра А. Річинського це по суті *4 етапи українського церковного руху на Волині*, який ішов від газетного освідомлювання мас через устну аґітацію та внутрішню орґанізаційну працю — аж до апелювання до зовнішніх і закордонних чинників. На ділі ці „провини“ д-ра А. Річинського виглядають ось як:

До т. 1.: *публіцистична* діяльність д-р А. Річинського в суто церковних справах простягалася передовсім на його власні журнали „На варті“ і „Рідна Церква“. У цих орґанах д-р Річинський виступав проти відносин у православній єпархії та зокрема проти митрополита Дениса дуже різко, однак ані митрополія ані сам митрополит ніколи ані не опротестовували (на судовій дорозі) ані не спростовували роблених їм закидів, і то таких закидів, які говорили про карігідні вчинки. Конкретно писав напр. д-р Річинський у пресі про незаконну розпродажу церковної землі на Волині з відома вищої церк. влади

ди; наслідком тих ревеляцій прокуратура розпочала слідство.

До т. 2.: *устні доклади* д-ра Річинського про церковні справи, це були відчити по читальнях „Просвіти", все були припоровлені до просвітянського статуту й обмежувалися до історичних тем (переповідання історії православної церкви).

До т. 3.: *український церковний православний з'їзд* у днях 5—6 червня 1927 року стояв на строго канонічному грунті й виступаючи проти штучного замосковщення української православної церкви в Польщі, проти особи самого митрополита нічим себе не проявив, що більше, організатори й провід того зїзду свідомо проминали всякі атаки на митрополита (автор цих рядків подав тоді в кількох числах „Діла" детальний звіт із того луцького зїзду).

До т. 4. *агітація* д-ра Річинського проти вищої церковної влади перед *зовнішніми* чинниками йшла в двох напрямках: а) у минулому році д-р А. Річинський вислав меморіял до „Світової християнської конференції" у Льозанні, в якому дійсно виступив безпосередньо проти особи митрополита Дениса, а саме: у нарушенні монаших обітів. Цього нарушення мав митрополит допуститися *неморальним життям*. Мимоходом кажучи, торкнена в тому меморіялі персональна справа митрополита Дениса є прилюдною тайною і має деякі „пікантні" моменти, які — очевидно — входять у сферу яскравої скандалістики. Так нпр. відомо, що митрополит уділив пані Ю. розводу, а її чоловік заскаржив той розвід до царгородського патріярха; нині пан Ю. має високу посаду в кремінецькій консисторії, а брат пані Ю. — високу посаду у варшавській митрополії! Отож митрополит Денис не потягнув д-ра Річинського до судової відповідальности за речі, сказані у льозанському меморіялі, лише — волів кинути на нього... анатему! б) До виступів д-ра Річинського на зовні треба теж зарахувати його подання до польського уряду, в якому теж вказував на порушення митрополитом канону, а саме того, що виразно наказує епископові жити у своїй дієцезії; митрополит Денис, як волинський епископ, не живе на Волині і показується туди дуже рідко.

Ясно, що всі ці провини, закинені д-рові Річинському, ні трішки не нарушують *канонів* і тому треба було пошукати якоїсь іншої правної причини для „анатеми". Шукаючи за нею, найшли 55-те правило святих апостолів, яке наказує вірним *„о недосажденіе своему епископу"* („недосажденіе" — недошкулювання). Це „правило" стало мабуть уперве взагалі в історії церкви причиною кинення на когось анатеми; пригадуємо, що нпр. білоруського сенатора Богдановича виклято з православної церкви в Польщі за відступництво.

Якже відбувся акт кинення анатеми, з чим він звязаний і які його безпосередні ширші і дальші наслідки.

Про це у завтрішньому числі.

І. Кедрин.

Радянська Україна.

„Десятинну церкву під безвірницький клюб".

Під таким вимовним наголовком читаємо у київській „Пролетарській Правді" ось що: „Робітники трамваєвого парку ім. Красіна ухвалили зняти питання перед відповідальними організаціями про закриття Десятинної церкви для того, щоби перетворити її в міський антирелігійний клюб. Робітники цих підприємств закликають інших робітників приєднатися до їхньої постанови". Отже постановили „зняти питання". А це значить, що переміна десятинної церкви в безвірницький клюб піде дуже легко. Читаєш ту замітку і дивуєшся, де політичний розум у тих, що задумали робити „рай на землі"? Невже вони думають, що досягнуть щонебудь корисного для себе через таку переміну найстаршої святині в Київі у звичайну коршму та дім розпусти? Навіть сам Люципер здається не придумав би гіршої провокації проти себе як це зробили комуністи, ініціюючи переміну десятинної церкви в безвірницький клюб. Бо й Люципер порадив би мабуть тієї святині не зачіпати та не плюгавити вже хоч би з уваги на її давнину, традицію та музеальну цінність. — Та київським комуністам і того мало. Вони, як зачуваємо, заходяться останніми часами вже й біля того, щоби переміните й одиноку в Київі уніятську церкву в безвірницький клюб. — Словом, останніми часами комуністи потапають у протирелігійній вакханалії. Перетягують струни людської терпеливости. Але хоч як там населення звикло терпіти, то не виключене, що в тому випадку його терпець таки урветься. А комуністи сіючи вітер, будуть збирати бурю.

„Вибори" нових членів до УАН.

На загальних зборах культурних і наукових робітників Харкова, що відбулися 28. квітня, рішено висунути на членів Української Академії Наук таких членів: а) у відділі соціольогічних і фільософічних наук: *Скрипника* (теперішній наркомосвіти), *Семковського і Юринця*; у відділі економічнім: Кржижановського (член Всесоюзн. Академії); у відділі фізико-математичних наук: *Кравчук, В. Затонський* та *Гольдман*; у відділі біольог. наук: *Білоусов і Третяков*; у відділі хемії *Паладін і Орлов*; у відділі техн. наук: *Усенко і Маковський*; у відділі сільсько-господ. наук: *Шліхтер* (теперішній народн. комісар земельних справ в УСРР), *Соколовський, Вавілов, Висоцький, Холодний і Яната*; у відділі геології: *Лебедев, С. Рудницький і Е. Опоков*: у відділі історичних наук: *Матвій Яворський, Ігнатовський, Слабченко і Еварницький*. Крім того на тих самих зборах рішено висунути на членів Академії українського поета П. *Тичину* і білоруського поета Янка *Купалу*. Поручено також справу вибору в члени Академії учених з Галичини, але не названо ні одного імени. З наведеного бачимо, що між кандидатами на яких 60 відсотків переважають москалі, що працюють тепер на Україні в характері „спеців". Є там також комуністи, що з наукою мало мали спільного. Але найдивогляднішим кандидатом на члена Академії є таки такий комуністичний вчений і „марксо-ленінської крови" історик як Матвій Яворський. Дійсно не завидним стане престіж Академії, коли в ній будуть „засідати" такі академики як цей останній.

Закон про оборот землею.

Новий законопроект міністерства земельних реформ.

Міністерство земельних реформ підготовляє новий закон про оборот землею, закон, який радикально змінює досі обовязуючі постанови, а який — ставши обовязуючим законом — викликав би глибокий переворот у господарчих відносинах.

Міністерський законопроект змагає до зовсім відмінного управильнення обороту землею, як досі обовязуючі постанови разом із законом про земельну реформу. На випадок зголошення якоїнебудь трансакції, якої предметом є земельна нерухомість або лісний обєкт, законопроект застерігає земельному урядові право спротиву і первокупу зголошених нерухомостей. Під трансакції про оборот землею законопроект підтягає теж аренду з речинцем понад 6 літ.

Постанови про приноровлювання спротиву земельним урядом є дуже загальні і неясні, даючи найширше і найдовільніше право коментування та підготовляючи грунт до повної самоволі. Земельний уряд може спротивитися наміреній трансакції між іншим, „коли вона стоїть в суперечности з основами раціонального земельного устрою або є небажана з огляду на **публичний інтерес**" або „коли з огляду **на особу набувця** (арендатора, ужитковця) або з **інших причин**, не дає гарантії належнього господарювання на набутому (виарендованому) просторі". З тих самих причин може земельний уряд приноровити примусовий викуп.

Законодавець зовсім не вияснює таких гнучких понять, як „недостача гарантії належнього господарювання", „публичний інтерес", „огляд на особу набувця", а головно „інші причини". Ясно, що під цими незясованими поняттями відкривається широке поле до субективної самоволі і навіть зловживань.

Законопроект дає право земельним урядам відступати набуті нерухомости (шляхом викупу) **третім особам**, що може мати вплив на рішення влади. Заінтересовані особи мають утруднену оборону своїх прав й інтересів з огляду на неспроможність оборони перед Найв. Державним Трибуналом від постанов земельних урядів, винесених на основі свого свобідного погляду.

Польська преса, яка подає ці уваги про розроблюваний законопроект, зазначує, що згадані вгорі постанови суперечать конституції, цілій низці постанов кодексів, цивільної процедури то-що.

Колиж польська преса виступає проти цеї самоволі, яку хочуть вбрати в рямки закону, то оскільки небезпечним був би такий закон для нас, що мали вже нагоду докладно познайомитися з національною політикою земельних урядів, особливо в часах всевлади Вітоса.

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ. 4)

Самоврядування.

Незвичайний зріст самоврядних бюджетів.

Самоврядні бюджети в Польщі виказують нахил до неприродно скорого зросту. Не маємо ще урядових статистичних матеріялів про бюджети самоврядних установ на 1928/29 рік. Всеж-таки деякі відомости про них вже проголошено.

І так надзвичайні (інвестиційні) видатки повітового самоврядування і виділених міст виносили: в 1927/28 р. — 156,700.000 зол.; в 1928/29 р. — 395,000,000 зол.

Отже зросли більше як на 150 проц. протягом одного року. Звичайні видатки тих самоврядних установ зросли в тому самому часі на 37 проц.

Коли приняти дуже скромно, що 60 проц. надзвичайних видатків повітової самоуправи і виділених міст на 1928/29 р. мали би покрити позички, то одержимо на 1928/29 р. суму позичок на 240,000.000 золотих.

Кольосальний зріст обдовження самоврядних обєднань є нездоровим обявом і грізним „мементо" для них, а то тимбільше, що відсотки від тих позичок є дуже високі. Коли зростав дальше дотеперішній нахил затягання позичок за всяку ціну і безогляду на умови, то належить дожидатися, що вже вкоротці фінансова господарка самоуправних обєднань найдеться в гострій кризі і стане перед маревом банкроцтва.

На загал зріст висоти самоврядних бюджетів з року на рік не стоїть в ніякому розумному звязку зі зростом заможности населення. Навпаки. Бюджети самоврядування ростуть, а податкова сила населення маліє.

Господарка т. зв. повітової самоуправи в Галичині.

І. Загальні уваги.

Пишу т. зв. повітова самоуправа тому, що, як я виказав в моїй статті під заголовком „Національний склад повітових репрезентацій", виборна повітова самоуправа в Галичині не істнує. Є лише повітові старости, як правительственні комісарі повітової самоуправи і їхні прибічні ради, іменовані політичною владою.

Ми і за австрійських часів не мали найменшої причини бути вдоволеними і зі складу і з господарки повітових рад і повітових виділів. В повітових репрезентаціях ми не мали належного нам заступництва, а це завдяки куріяльній виборчій ординації. Керманичами повітової самоуправи т. зв. повітовими маршалками за австрійських часів були поміщики польської народности, які дбали в першу чергу про береження інтересів великої земельної власности, а не дбали про потреби широких селянських мас.

Всеж таки австрійські повітові маршалки краще вели повітову господарку від теперішніх керманичів повітової самоуправи. Вони походили з повіту, знали господарське положення повіту, знали потреби населення повіту, а передовсім знали вартість гроша і вели ощадну господарку фондами повіту. Теперішні керманичі повітової самоуправи походять з ріжних сторін польської держави, їх ніщо не вяже з повітом, вони не знають зовсім місцевих відносин і потреб населення, а в додатку зміняються дуже часто.

Тимто стан повітової самоуправи в Галичині є дуже невідрадний, а признають це навіть і правительственні кола. Населення, обтяжене щораз більше повітовими тягарами, вичікує з нетерпеливістю тої хвилі, коли замісць накинених комісарів до повітової самоуправи прийдуть виборні повітові репрезентації. Теперішній стан не дасться вже довго удержати.

Теперішні керманичі повітової самоуправи ведуть таку саму господарку по повітах як до недавна наказні громадські комісарі по громадах.

II. Видатки на адміністрацію.

Т. зв. повітова самоуправа в трьох східно-галицьких воєвідствах видала в бюджетовому році 1927/28 2,300,000 зол. на кошти загальної адміністрації. В бюджетовому році 1928/29 збільшилися кошти загальної адміністрації щонайменше на 30 проц. Ці кошти є дуже великі, коли візьмемо під увагу, що не вчисляються до коштів загальної адміністрації, коштів удержання повітових лікарів, повітових дорогових інженірів, дорогової та санітарної служби і т. п.

За австрійських часів пов. маршалки не побирали ніякої винагороди. Тепер повітові старости за ведення повітової господарки побирають з повітових фондів окрему щомісячну винагороду, що дорівнює або і перевищає їхню платню як державних службовників. Коли староста виїзджає на повіт без огляду на те, в якій цілі, почислює собі подвійно дієти і як представник

На педагогічні теми.

Анкета у шкільній справі у Празі.

(Особисті спостереження.)

В днях 8—12 квітня міністерство шкільництва та нар. освіти ЧСР. скликало анкету з представників високих шкіл, політичних партій, учительських і ріжних громадських організацій, в числі 148 осіб, для обговорення питань, звязаних з реформою шкільної системи.

Анкету, що відбувалася в салі сенату відкрив промовою міністр освіти д-р Штефанек який висував, що зробило міністерство протягом десятирічного істнування ЧСР та що слід виправити або цілком змінити в шкільній справі, щоб оминути небезпеки відсталости ЧСР в порівнянні з іншими країнами на культурнім полі.

Безпосередньо після промови міністра виступив проф. унів. д-р Биджовський, який гостро критикував порядок комплетування анкети і зі свого боку предложив попросити до складу учасників анкети чотири особи, в тім числі доц. унів. д-ра Пшігоду, як авторитетного спеціяліста в справі єдиної школи, себто питання, яке неминуче займе центральне місце в анкеті. Хоча до предложення проф. Биджовського поверталося потім декількох промовців, одначе міністр не вважав можливим задовольнити це побажання з тої причини, що збільшення учасників анкети може зле відбитися на продуктивности самої анкети. Зате він обіцяв запросити їх на другу анкету, яку міністерство має намір скликати в близькому часі для обговорення питань суто педагогічного характеру.

Мушу сказати, що при обговоренні питання про єдину школу нераз відчувалася відсутність спеціяліста, який міг би розвязати ті сумніви щодо практичного переведення в життя принципів єдиної школи, які висловлювали поодинокі промовці.

Порядок ведення самих засідань анкети визначався деякими особливостями, про які також необхідно згадати.

По-перше, засідання продовжувалися щодня від 9. год. ранку до 7—8 г. вечером без ніякої перерви. Розуміється, ні один з учасників не міг висидіти ціле засідання, а залишав його для обіду й відпочинку тоді, коли вважав для себе це зручнішим. З уваги на те кожний з учасників пропустив ту чи іншу частину засідань, що, розуміється, не могло не відбитися на цілости його враження та повноті схоплення тих відтінків думок, які мав кожний учасник анкети, що слухав рефератів і дискусії в окремих питаннях анкети.

По-друге, богато промовців виступало на анкеті з тою метою, щоб оголосити в імени відповідної установи чи організації наперед виготовлену відповідь на той чи інший запит анкети. Отже наперед виготовлена відповідь нерідко звязувала такого промовця, позбавляючи його можливости висловити свою думку так, як склалася вона у нього тут, на анкеті, під впливом вислухання рефератів і дискусії.

По-третє, після дискусії та кінцевого слова референтів на ту чи іншу тему анкети ніякого голосування не переводилося. В наслідок цього відпала можливість певного уявлення для учасників анкети про загальне рішення того чи іншого питання анкети, тимбільше, що в дискусії по окремих питаннях виступало пересічно біля 1/3—1/4 всього числа учасників анкети, так, що думка решти учасників залишалася зовсім незясованою. Та й ті, що виступали в дискусії, не завсіди яскраво підкреслювали, яке саме рішення приймають вони щодо того чи іншого питання. Тому не диво, що кожний часопис по свойому оцінював загальне вражіння після виступів учасників у дискусії по окремих питаннях. Так напр. „Народні Освобозені“ додержується тієї думки, що більшість учасників анкети висловилася за єдину школу, тоді як „Лідове Новіни“ є зовсім протилежної думки.

На обговорення анкети міністерство поставило такі запити: 1) чи слід залишити народню школу з 5-ти річним курсом і далі вищий ступінь (міщанську школу) з 3-річним курсом, чи слід завести народню школу з 4-річним курсом і вищий ступінь також з 4-річним курсом; 2) чи слід залишити міщанську школу з 3-річним курсом (4-й рік факультативно), чи слід встановити в ній 4-річний курс (5-й рік факультативно), якщо народня школа має бути 4-річною школою; 3) чи має залишитися міщанська школа обовязковою школою, як вищий ступінь народньої школи, чи вона має обслугувати лише більше здібних учнів; 4) як полекшити перехід з міщанської школи до середньої; 5) чи слід зберегти основу двох типів середньої школи — ґімназіяльну й реальну, чи слід орґанізувати середню школу за єдиним пляном, а саме так, щоб єдина середня школа мала спільну 4-клясову основу та приблизно три побічні відділи у вищім ступні середньої школи; 6) чи можна без шкоди успішного студіювання у високих школах перенести навчання латинської мови на вищий ступінь середньої школи; 7) які реформи слід перевести в спеціяльних школах (комерційних, промислових і т. д.); 8) чи слід зберегти матуральні іспити чи можна замінити їх вступними іспитами у високих школах.

Центральне місце в анкеті заняли два питання: про єдину школу і про ролю латини в середній школі.

Хоча в програму анкети питання про єдину школу — від народньої до середньої — просто не було поставлене, одначе обидва референти на теми двох перших запитів анкети (шкільний інспектор Черни та управитель міщ. школи І. Крута) висловилися за реформу шкільної системи в напрямі єдиної диференційної школи, як це було ухвалено на зїзді „Педаґоґічний Тиждень“ (див. про це мою замітку в „Ділі“, ч. 44. за ц. р.).

Теж питання виникло і при обговоренні третього й четвертого запиту анкети, — вкажу на реферат учителя Врана та виступ проф. Биджовського в дискусії, одначе значна частина учасників дискусії визнавала єдину школу лише за ідеал, до якого слід прямувати, а для теперішнього часу уважала необхідним заснування в ріжних осередках досвідних шкіл для перевірки на практиці принципів єдиної школи.

Щодо питання про місце латини в середній школі, то тут захисниками двох крайніх течій виступили проф. унів. Новотни (за латину з 1-ої кляси ґімназії) і проф. унів. Биджовський (за латину з 5-ої кляси класичного відділу середньої школи). Більшість промовців висловилася за те, що навчання латинської мови слід пересунути до 2-ої або 3-ої кляси ґімназії.

Живу дискусію викликало також питання про матуральні іспити. Деякі промовці (напр., проф унів. Гендріх) висловилися за реформу іспитів у тому напрямі, щоб уділити учневі певну свободу у виборі предметів при матурі, а також за зрівнання всіх середніх шкіл щодо права вступу абсольвентів до високих шкіл (проф. Биджовський й ін.). Цікаво, що майже всі промовці висловлювалися за збереженням матури.

Хоча анкета й не виявила певної думки щодо тих питань, які поставлено на її обговорення, всеж таки вона безперечно дасть богатий матеріял міністерству освіти при виробленні ним законопроектів у справі шкільної реформи, які воно готує для законодатних установ.

Наприкінці не можу не згадати, що в анкеті лунала й українська мова у виступах двох представників із Закарпатської України — директора ужгородської ґімназії А. Алиськевича та посла А. Волошина.

Прага, 23. IV. 1929 р.

Ст. Сірополко.

Дипльоматичний крок Німеччини в Москві.

В Москві підчас свята 1-го травня військовий комісар Радянського Союзу Ворошилов виголосив промову, в якій дуже різко висловився проти Німеччини. Він вичислив усі країни, в яких гноблять пролетаріят і між ними згадав Китай, Індію і „так звану демократичну Німеччину“. Крім того він дуже гостро критикував поведення берлінського президента поліції Цергібеля. Підчас походу в Москві деякі групи робітників несли плякати з карикатурами на членів німецького уряду. Як повідомляють берлінські газети, Німеччина поробила в справі цих подій відповідні дипльоматичні кроки.

Памятник для поета-мистця.

Із Борислава дістаємо поклик від заснованого там громадянського комітету в справі будови памятника на могилі Корнила Устияновича.

Наш поет-мистець помер дня 21. липня 1903 р. у селі Довге, в 25 км. від Борислава. У цій чудовій околиці над Стриєм наш артист працював безпосередньо перед смертю над іконостасом у тамошній церкві. Нині могила його забута, запущена. Вже чотири роки тому, старенький місцевий парох о. Юліян Ших робив перші заходи, щоби на цій могилі поставити памятник гідний того, хто в ній спочиває.

Аж тепер заснувався в Бориславі комітет, що має на меті зібрати фонди, потрібні на цю гарну ціль. Комітет проектує на день 21-липня ц. р. у 26-ті роковини смерти поета влаштувати свято покладення угольного каменя під памятник. До місцевого комітету ввійшли: о. Іван Ліщинський, голова; посол А. Максимович, заст. голови; П. Лопата, секретар; І. Яворський, голова „Християнської Громади“ і дир. Народнього Банку“, скарбник; члени: інж. Р. Кулиньский, інж. І. Озаркевич, Т. Дуб і А. Тарнавський.

Крім цього повстав комітет у самім селі Довгім, що працює в порозумінні з бориславським. До нього ввійшли: о. Ю. Ших, о. М. Бень з Рибника, В. Диленько, Ю. Яворський, управитель лісів у Майдані.

З першою жертвою на памятник поета поспішило Т-во „Підойма“ в Дрогобичі (50 зол.). — Жертви треба присилати на адресу „Народній Банк“, Борислав, з дописком: „на памятник К. Устияновича“. Їх виказ буде оголошений у пресі

тової політичної влади і як керманич повітової самоуправи.

Кожний староста, коли лише став керманичем повітової самоуправи, уважав першим своїм обовязком для вжитку повітової самоуправи закупити особове авто. Таке авто мало уможливлювати часті поїздки старости і повітових службовиків до поодиноких громад повіту в інспекційних цілях. Тепер в Галичині нема, здається, ані одної повітової самоуправи, яка не була би в посіданні особового авта. Покупували авта навіть такі повіти, де є лише кільканацять кільометрів битих гостинців, пригожих для їзди автом. Знаю осьтакий куріозний випадок. Староста одного з найбільше знищених війною подільських надграничних повітів з огляду на незвичайно прикре матеріяльне положення повіту удався з депутацією місцевого населення до Варшави і поклопотав там для повіту низькопроцентову позичку. За позичені гроші закупив він особове авто.

Кошти закупна авта не містяться в видатках на загальну адміністрацію, лише в ріжних інших видатках, найчастіше в надзвичайних (інвестиційних). Коли почислимо, що всі 55 повітові самоуправи трьох східногалицьких воєвідств закупили особові авта лише по ціні 1.500 долярів, то загальні кошти закупна авт винесли 82.500 долярів. Досі ще деякі повітові самоуправи не сплатили цілости ціни купна.

В цей спосіб до коштів загальної адміністрації є новий постійний і значний видаток, а саме: кошти удержання шофера, авта та ґаражу. Крім цього коштом повіту удержуються коні, повозки, фірман, теж для вжитку старости.

Дальшою черговою причиною великого зросту видатків на адміністрацію є зріст скількости повітової самоврядної бюрократії. Як службовики повіту дістають ласкавий хліб всі будівничі польськости на „кресах“. Нові посади ростуть як гриби по дощі, а в деяких повітах число повітових службовиків виносить двацять кілька осіб.

Не слід забувати, що самоврядні службовики є краще платні як державні, бо крім плати, в висоті платні державних службовиків побирають ще пятнацятьпроцентовий комунальний додаток. В додатку в самоврядній службі скорше авансується.

На адміністраційній соймовій комісії при обговорюванні діяльности старостів, як керманичів повітової самоуправи, посли Путек з „Визволення“ і Пьолкош з П. П. С. ствердили, що в деяких повітах в урядових льокалях повітової самоуправи містяться бюра безпартійного бльоку співпраці з урядом і що керманичами тих бюр є службовики повітової самоуправи. Ревеляції згаданих послів заскочили навіть послів з одинки і вони устами посла Стронського заявили, що таку поведінку уважають невміснóю і зарядять забрання своїх партійних бюр з льокалів повітової самоуправи.

Думаю, що цей один інцидент найкраще характеризує діяльність теперішньої т. зв. повітової самоуправи і степень розполітикування її службовців.

Щоби оздоровити діяльність повітової самоуправи в тій ділянці її діяльности слід перевести редукцію бюрократичного апарату, припинити його розполітикування і ввести засаду ощадного господарювання самоврядними фондами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Доля фейлетоніста.

Вже два фейлетони не приняв мені головний редактор. Прочитав, похвалив і... звернув. Не жаль мені цього, що вони не будуть видруковані, а жаль, що дурно мучився. Ніхто мені за них навіть спасибі не скаже.

Один фейлетон був про свято „Вибуху Амуніції" на Гол. Двірці, другий про подібність висловів Муссолінія і Бартеля.

— Чому мають — питаю — конфіскувати віркування на тему вибуху амуніції? Вонаж вибухла тому десять літ, а нині це тільки спомин.

— Говоріть своє. Сконфіскують за тенденцію.

— Нехай буде по вашому. Але фейлетон про Бартеля за що? Адже це факт, що один уступ його інтервю подібний слово в слово до уступу з промови Муссолінія.

— Чи одно є правдиве на світі, а напиши — сконфіскують.

— Алеж п. Бартель тепер приватна особа.

— Тому вам кажу приватно, що сконфіскують.

— В такому разі про що писати?

— Біттесь Бога! І ви про це питаєте? Ви, що кожної весни мали стільки вражінь, переживань!...

— Пережилися разом зі мною. Від місяця блукаю по парках, сам як палець.

— То пишіть спостереження.

— Не довиджую вечорами.

— То фантазуйте!

— Не дали святочного.

— Як-то? Не маєте загалом ніякої теми?!

— Маю одну, але не знаю, чи буде надаватися до „Діла"!

— Чому?

—Бо трохи небезпечна з огляду на нашу внутрішню цензуру!

— Про що?

— Про бузьків.

— Залежить, як ви її обробите.

— Власне, що так...

— Ов, то буде тяжко! Ану, розповіджте мені.

— Бачите: в Франції виступили [illegible] на одному зїзді проти старосвітського [illegible] бузьком...

— Якто з бузьком?

— Ну... якби вам сказати... Що бузько приносить... ні... ну... що завдяки бузькові помножується рід людський.

— І що?

— І тому треба дітям вже змалечку пояснювати цю замотану історію, відкидаючи гіпотезу з бузьком. Хочу на цю тему написати кілька слів. На мою думку домагання учительок є шкідливе, в першу чергу для Франції. Їй і так грозить депопуляція, а ще як відцурається доброго, старого способу, то й зовсім опустіє. Це раз. А друге: для невинних і скромних дівчат це було би просто забійством. На когож тоді зложилиб неосторожний крок, колиб не стало бузька?! Старий, потиччий довгодзюб спокійно приймав досі всю вину на себе і ані не думав протестувати. Треба, про що хочу написати, це пересторога для нашої суспільности. Нехай вона не йде на цю французьку інновацію. Може на ній таксамо зле вийти, як вийшла на інших новинках з Франції. Я, особисто, досі вірю в бузька, вірить у нього мій приятель Льоньо Ліщьо і Шимко. Чому маємо цю віру відбирати своїм найменшим?!

— Маєте рацію, пане товаришу, але я...

— Ви не вірите?!

— Я вірю також, але про те не можете писати. Занадто дражлива справа.

Я розплакався над долею фейлетоніста.

Галактіон Чіпка.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·91·00—8·91·50, канадійський долар 8·82·50—8·83·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський флорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 49·50—50·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь галицький броварняний 33·00—34·00, ячмінь на млино 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00.

Лист марш. Пілсудського до прем. Світальського.

У звязи із звільненням ген. дивізії Мінкевича зі становища команданта корпусу погранична один із вищих генералів ген. інспекторату збройних сил переняв бюра ДКОП. Щоби оминути сплетні, які кривдили би ген. Мінкевича, міністр військових справ Пілсудський вислав до прем. Світальського такого листа:

„Прошу пана президента міністрів подати пресі отсе: З приводу звільнення мною команданта КОП: При звільненні ген. Мінкевича я приноровив форму, яка може дати причину для глупих сплетень, а ще глупших здогадів і підозрінь у відношенні до ген. Мінкевича. Для вияснення стверджую, що я приноровив цю форму не з якоїнебудь іншої причини, як із тої, що в нашій державі є звичай страшно поширений серед людей, які займають вищі становища, утруднювати свому наслідникові виконування свого обовязку. Роблять це дуже легко, коли вважаючи публ. річ приватною заберуть зі собою при відході зі служби ріжні папері та кореспонденцію, так, що наслідник має наслідки розпочатих попередньо справ без їх початку та мусить присвятити богато часу, щоби зрозуміти нераз малу справу. Звичай цей не лише, що дуже поширений, але доводить до повної затрати держ. етики, так, що справа державної ваги гине зовсім, або лежить в укритті, в найріжніших складах і складиках у зовсім приватних людей. **Держава при такій етиці подобає мало що не на публичний дім і то банкротуючий, з якого кожен виносить що хоче та скриває, стверджуючи, що там мешкає якийсь великий встид. Мушу при цьому завважити, що бодай я один, як відходив зі становища начальника держави, не зробив стиду свому урядові, але за це й був покараний, бо уряди, що наступили після мене, порозкрадали мої папері, фальшували мої підписи, ба, навіть розікрали мою приватну власність.** Тож коли я зробив форму передачі урядування наслідника ген. Мінкевича доволі дразливою для нього, то не тому, щоби я ген. Мінкевича підозрівав у чомусь злому, а тому, що не бачу іншого засобу, як впровадження в державі більш чесних і більш етичних методів життя". Підпис: Мін. військових справ Йос. Пілсудський.

Наслідник ген. Мінкевича.

„Пшеґльонд Веч." повідомляє, що в звязи з уступленням команданта КОП-у ген. Мінкевича агенди команданта КОП-у з припоручення міністра військових справ Пілсудського переняв інспектор армії ген. Орлич-Дрешер. Іменування наступить у найближчих днях.

Довкола справи ген. Мінкевича.

Велике зацікавлення викликала у варшавській громадській думці справа ген. Мінкевича. Дуже живо коментують лист марш. Пілсудського до премієра Світальського в тій справі. Одначе трудно здогадатися, які були причини для зміни команданта КОП-у. Ген. Мінкевич належить віддавна до табору Пілсудського і то ще з передвоєнних часів, коли був боєвиком ППС. Кажуть, що до марш. Пілсудського прийшла була делеґація в цій справі, але він її не приняв. Приняв її ген. Карасевич-Токажевський, який по полк. Присторі обняв керовництво персон. справ у міністерстві військових справ. „Роботнік" у статті в звязи з листом марш. Пілсудського каже, що признає його заслуги для незалежности Польщі, але нема такої заслуги, яка позволила би йому безупинно поневіряти нарід, як цілість, представництво народу в соймі та сенаті, гурти людей, які зле чи добре кермували справами держави. Марш. Пілсудський обвинувачує, що незнані ближче по назвищах міністри розкрадали держ. скарб, що сойми були кузнями зради й осередками підкупства, що цілі уряди розкрадали приватну власність бувш. начальника держави і фальшували його підписи. Ніхто не має права обвинувачувати так без назвищ, доказів і консеквенцій для обвинувачених. Так виховується не патріотів, а невільників із собачою покірністю, яких бють по лиці, а вони тихо ковтають сльози. Проти такої методи виховання все, що здорове в Польщі, мусить запротестувати.

Сніговиця в Америці.

Над стейтом Манітоба, головнож над його південною частю, лютувала страшна сніговиця, що в заливі Годсона зовсім припинила комунікацію. Около 300 робітників, що є в дорозі до Черчіл і 100 подорожніх, що їдуть із заливу Годсона до Вінніпеґу, зовсім відтяли сніги. Щоби їх рятувати від голодової смерти, власти вислали їм харчі літаками та санками, запряженими в собаки.

—о—

На господарські теми.

Нинішня господарська скрута.

Коли новий міністр скарбу Матушевський обняв свій уряд, господарські круги ожидали від нього зложення декларації щодо напрямних господарської політики. І не диво, бо непевність внутрішньо-політичної, а ще більше господарської ситуації була велика. Тимчасом новий міністр обмежився лиш до повного признання для влучної фінансової політики попереднього уряду прем. Бартеля, бо, мовлав, цей уряд передав новому урядові скарбницю засібною, каси повні, валюту устабілізовану. Ствердивши те, міністр не заговорив ні словом про господарську ситуацію в краю. Зате заговорили за нього факти життя й американський фінансовий дорадник та член ради Польського Банку п. Девей.

Таким яскравим фактом невідрадного господарського стану в Польщі є зріст векслевих протестів, який дійшов в останніх часах до небувалих досі у Польщі розмірів. У самому Польському Банку було запротестованих векслів у місяці лютому 4.61 проц., а вже в березні 5.12 проц., при чому векслевий портфель зріс в березні на 44 міліони золотих, себто до суми 704 міліонів. А в приватних банках ситуація куди гірша, бо в березні було запротестованих 10 проц. векслів, а в квітні вже 15 проц.

Образом нинішньої госп. ситуації може служити під цим оглядом польський торговельний Менчестер — Лодзь. Маґістрат цього міста виготовив статистику запротестованих там векслів. Виходить, що там запротестовано в січні 1928 р. 17.092 штук векслів на суму 2,886.200 зол., в лютім 17.707 штук на суму 2,798.900 зол. в жовтні вже 25.043 штук на 3,820.300 зол., в грудні 25.708 штук на 4,241.100 зол. Але скоки в мин. р. ще не були великі. Зате в січні 1929 року запротестовано 28.251 штук на 5.019.600 зол., в лютім уже 30.444 штук на 5,602.500 зол., а в березні аж 37.317 штук на 7,137.100 зол.

Так отже місяць березень ц. р. став під цим оглядом рекордовим, і то не лиш в Лодзі, але й у цілому краю. Очевидно, цього господарство не може витримати і мусить корчитися. Одночасно підпали знижці курси акцій, і то декотрих дуже сильно; в додатку по цілому краю стали аж надто замітними попукування долярів у готівці так, що Польський Банк тратить у кожній декаді поважну кількість девіз та валют на рятунок золотого.

А що каже на все те п. Девей? Формально є він тільки дорадником. Але як висланник для охорони амер. позичок він має вгляд у ціле господ. життя, а подекуди й рішаючий вплив на нього. Значить: його слова, як слід умотивовані, не є пустими фразами. Він предложив уже тим американським банкам, що дали стабілізаційну позичку, рапорт щодо господарської і бюджетової ситуації Польщі за перший квартал 1929 року. Цілість цього рапорту не подана ще досі до публичного відома. Та все таки нині вже не є тайною, що вислідною його аналізи нинішньої госп. ситуації є рада для польського уряду, щоб він та всі залежні від нього госп. чинники зредукували в найближчому часі інвестиційні видатки, бо нових допливів заграничних готівкових капіталів для оживлення внутрішніх оборотів нема що надіятися.

Таке вирішення справи не відноситься і не може відноситися до приватних підприємств. Але коли ці прив. підприємства, як також прив. банки мають пусті каси і є цілком залежні від державних кредитів, коли кредит дорожіє піднесенням відсоткової стопи, то і вони мусять занехати інвестицій у підприємствах. Тому й не диво, що вже нині поступає ліквідація та судові надзори підприємств, редукція праці, робітників, словом занепад госп. життя.

І малою потіхою є оптимістичний висказ нового міністра скарбу, що все добре, бо державні каси повні, бо валюта устабілізована. Тяжко вже потішати діяґрамами про розвій, бо тверде життя креслить свої діяґрами. А де тому всьому причина? Кожна кріза це не початок, але кінець фальшивого ведення господарки. Нині не є тайною, що це мститься той широко закроєний, недоцільний статизм, ця інвестиційна акція, яка в усіх попередніх роках визначалася фаворитуванням монументальних патріотичних будівель чи уладжуванням підприємств на ефект. Бо хіба ясне, що цілком не мають господарського значіння будови величавих репрезентаційних домів, препарних памятників по містах або дорогої виставки у Познані, яка нині коштує вже до 50 міліонів, тоді, коли загал населення топиться на болотнистих дорогах та забагнених ґрунтах, коли маси сільського пролетаріяту мусять жити у вогких сутеринах і норах. Хіба не можуть причинитися до двигнення народнього господарства такі інвестиції, як міліонові вклади у 86 державних будинків у Холмі, що не витримання [illegible]

річної важкої зими, самі від себе зарисовуються. Та це лише приклади з цілости таких льокат, на які можнаб позволити собі хіба тоді, якби населення довгими десятиліттями працювало і щадило.

Нині кладе таму тому розгонові „віс майор", яка проявляється у зменшенні вплнвів до державних кас. Ось у березні 1929 року виносили вони 278 міліонів золотих, підчас коли в березні 1928 року дали 306 міліонів. Є це перший раз по безнастанньому рості вплнвів від 1926 року, але по відомостям фахівців нема вже надії, щоби вплнви росли, коли з усіх сторін пливуть домагання для полекш і податкових редукцій. Тому й не диво, що міністерство скарбу вже візвало підчинені собі уряди до ощадностей.

М. Творидло.

На організаційному фронті.

Бурштинщина.

Дня 28-го квітня д. р. відбулося велике повітове віче в місті Бурштині, на якому було присутних понад 2.000 громадян і громадянок як з самого Бурштина так і з суміжних сіл Кориstовичі, Демянів, Кінашів, Мартинів Старий, Мартинів Новий, Сарники, Озеряни, Букачівці, Бовшів, Чагрів і т. д. Реферати про діяльність Української Парляментарної Репрезентації, про політичне положення українського народу під теперішню хвилю та на господарські теми виголосили сенатор д-р *Корнило Троян* і посли *Дмитро Паліїв* і *Степан Кузик*. Відтак в живій дискусії забирали слово та ставили запити до послів громадяни: Процик з Озерян, Малиновський з Бурштина та інші. Зібрані з великим заінтересуванням прислухувалися до виголошуваних рефератів та одноголосно ухвалили резолюцію, в якій віче висказує подяку Українській Парляментарній Репрезентації за важку й гідну оборону прав нашої нації на соймовій арені. Віче висказало одноголосно повне довіря проводові Українського Національно-Демократичного Обєднання за дотеперішню діяльність. Відспіванням національного гимну покінчено віче.

НОВИНКИ

— **Рік без весни.** В останніх днях настала така погода, що перехід від холодів до спеки обійшовся без весни. Люди просто з футер і вовняної одіжі перейшли до літнього вбрання без нагороток. Якщо й решта травня буде така, тоді цього року квітень і травень залишаться тільки споминком щодо назви. У Румунії спеки дійшли до 30 степ.

— **Іспити на вчителів середніх шкіл.** Державна іспитова комісія для кандидатів на вчителів середніх шкіл повідомляє, що письменний іспит під доглядом в сьогорічному весняному речинці відбудеться в днях 21. і 22. травня, після чого відбудуться устні іспити. Письменні іспити відбудуться в старому університетському будинку (вул. Миколая), а устні іспити в будинку б. сойму.

— **Проти німецьких фільм.** Кіновий союз у Варшаві видав обіжник до власників кін у Польщі, щоби вони перестали виставляти фільми німецького виробу. Має це бути відповідь протесту на німецькі авантюри в Ополі.

— **Анкета на тему адміністрації.** Міністерство внутрішніх справ у Варшаві розписало анкету на тему адміністраційного поділу держави. Участь у цій анкеті візьмуть державні центральні органи, повітові та громадські. Анкета має зібрати матеріял для вирішення питання, чи для цілей загальної адміністрації та самоврядної кращий є поділ на ріжні степені нпр. три: воєвідство, повіт і громада, чи на два або чотири. Крім цього: як розмежувати обсяг праці між державою і громадськими установами, — які міста є відповідніші на осідки воєвідств і інших адміністраційних органів, який простір мають обіймати поодинокі воєвідства. Одним словом — тема до дискусії і роздумувань неабияка.

— **„Плоди освіти".** У польськім селі Вержбово, біля Щушина, господар Іван Ніцевський купив собі радіо з голосником. Сусіди слухаючи дивних звуків, що йшли з непоказної машини, рішили, що Ніцевський запродав свою душу чортові, тому, що в околиці трапилось кілька нещасливих випадків. Вони прохали його, щоби він викинув свою пекольну машину, а коли цей не хотів цього зробити, його укаменували.

— **Напасть на гладкій дорозі.** Дня 28-го м. м. в год. 15-ій їхав трамваєм ч. 4 студент техніки Г. Я. в шапочці загально вживаній українськими студентами техніки. При віденській каварні магістер прав В. К. пробував йому цю шапку здерти, виступаючи як оборонець університетського сенату, який буцім-то заборонив носити такі шапки. Коли студент Г. Я. боронив своєї власности і у відповіді здер шапку студентові В. К., поліцай відвів обох на поліцію. Тут виявилося, що В. К. не має легітимації. Тому з поліції викликали двох свідків зі студентського дому при вул. Лозінського. Замісць двох прийшло їх аж пятьох. Коли вони ствердили, що знають В. К. і був списаний обосторонний протокол, студент Г. Я. відійшов спокійно. Одначе вже в сходовій клітці комісаріяту поліції тих шістьох корпорантів напали на нього і почали знову здирати з нього шапку силоміць. Після оборони Г. Я., трьох утікло з його шапкою, а трьох удалось йому притримати; з ними списали знову додатковий протокол.

— **Памятник Міцкевича в Парижі.** 28-го квітня відкрили в Парижі памятник Міцкевича зроблений одним із найбільших французьких різьбарів Бурделем. Памятник стоїть на одній із найкращих площ, Альма, правда: мало оживленій. Від 20 літ Бурдель підготовляв свою працю і стільки-ж часу ждали поляки на цю маніфестацію франко-польської дружби. Тимчасом, як це виходить недвозначно зі справоздань польської та французької преси, свято відкриття памятника національного польського генія і бувшого професора „Колеж де Франс" у Парижі вийшло дуже блідо. Воно перемінилось у чисто офіціяльну програму, в якій найголовнішими виконавцями були державні представники, міністри, посли і інші достойники, що не мають ніякого відношення до літератури. Ніхто з великих французьких письменників не промовляв; польські письменники, вислані як делегати до Парижа, також не були підготовані до ролі промовців. Ще менше була підготована французька преса, що крім загальних фраз на тему симпатії до Польщі не вміла багато сказати про Міцкевича, якого творів, мимоходом кажучи, досі неперекладених, не знають навіть французькі критики.

— **Доля Англії в руках жіноцтва.** Англійський уряд має вже готові списки осіб, які мають право голосу при найближчих виборах. Із цих списків виходить, що майже в усіх округах число жінок-виборців є значно більше як мущин. У численних містах ця перевага вагається між 5000 до 15.000 надвишки жіночих голосів понад мужеськими. Англія є зразковою країною „старо-дівоцтва" і хто зна, чи саме голоси тих жінок, про яких мущини забули, не пригадають мущинам при виборах, що жіноцтво має великий вплив на напрям англійської політики.

— **Ріжні вістки.** Італійський король складе папі перші офіціяльні відвідини. — Курці в Польщі матимуть від нині чотири нові сорти цигар і три сорти тютюну до люльки, з данцігських монополевих фабрик. — У Парижі відкрили памятник інжиніра Айфеля, архітекта, що вибудував відому залізну вежу. — Бельгійський король надасть титули баронів кільком малярям за заслуги для рідного мистецтва. — У Віндсорі, біля Льондону, де находиться королівський замок, велика пожежа знищила частину молодого ліса. — Холера в Індії дійшла до великих розмірів у провінції Пенджаб. — У 1927-28 шкільному році було в Відні 120.063 шкільних дітей, у цьому 60.476 дівчат і 59.587 хлопців. — Поля Негрі мала заявити англійським журналістам, що виступить у Льондоні в останній своїй фільмі, а відтак вернеться до Польщі, щоби занятись сирітськими захистами. — У півд. Африці в Барклей Уест найшли виїмкової величини діямант, що важить 33 і чверть карата; за нього заплатили теж виїмкову суму: 2660 фунт. шт. — У Льондоні почався конгрес судової медицини з участю 750 делегатів. — У Севілі відкрили памятник романтичному еспанському поетові Саведрі Рівас. — У Парижі почались наради міжнародньої технічної комісії для справ летунства з участю 31 держав.

— **Сировий тиждень.** В Австрії зорганізували від 14 до 20 квітня тиждень пропаганди за сиром. Не тільки у Відні, а на просторі всього краю, австрійці повторили недавно успішну кампанію під гаслом: „Купуйте краєві вироби". Найбільшу ролю в цій „сировій" акції відограли радія, плякати і... крамничні та ресторанні послужники, які поручали всім гостям сири рідного виробу.

— **Військові коні при сільсько-господарських роботах у Румунії.** Румунське міністерство військових справ видало розпорядження, силою якого четвертина військових коней буде цеї весни використана при пільних роботах у сільському господарстві. Причиною такого розпорядку є те, що цього року наслідком довгої зими сильно припізнилися весняні роботи. Військовими кіньми мають послугуватися при пільних роботах і поміщики і селяни.

— **Державна асекурація членів компартії.** Рада Народніх Комісарів УСРР видала розпорядження про асекурацію на державний кошт усіх членів комуністичної партії та радянських урядовців, що працюють **по селах!** Асекурація дійсна від 1. листопада 1928 р., бо більшість терористичних актів сільського населення супроти комуністів на селах мала місце в тому часі.

— **Доля архикнязя.** Біля Франкфурту зголосився в захисті для бездомних у Страмбергу якийсь бідно одягнений молодець, прохаючи переночувати його задурно. Він заявив, що є бувшим австрійським архикнязем Францом Йосифом. Із предложених ним документів вийшло, що він не умово недужий і не ошуканець, а справді архикнязь. Він іде пішки до Тревіру, бо не має защо їхати.

— **Згорів млин.** З Угнова доносять: Нині, себто на другий день Великодних свят, згорів млин турбіново-моторовий бл. п. Івана Дорожинського. Огонь розпочався около 5. год. над раном, з невідомої причини. Загальна опінія добачує причину пожежі у підпалі. Лише завдяки тому, що вітер був слабий, не спалилася сусідня з млином частина міста, хоч в кількох місцях займались доми. Місцева огнева сторожа була несправною, хоч в дні 3. травня робила велику параду, не зважаючи на те, що це була Велика Пятниця. Лише завдяки огневій сторожі зі села Піддубець врятовано недавно вставлений мотор. Крім мотору і турбіни згоріло все. Шкоду обчислюють на 20 тисяч долярів. На 10 тисяч дол. млин був обезпечений в „Дністрі".

— **Китайці без коси.** З днем 1. травня нанкінський уряд видав заборону для китайців носити коси. Чи ця заборона торкається також китаянок не можна відгадати з телеграм

— **Англійський лібералізм.** Наймолодша посолка англійського парляменту Дженні Лі виголосила свою першу промову підчас бюджетової дискусії. Вона атакувала сильно уряд за його політику. Коли її однопартійники з партії праці зробили їй овацію, до овації приєднались і її противники, згідно з традиційним звичаєм, складаючи їй побажання за вдатну першу посольську промову.

— **Через що розводяться.** Суддя Мек Дейд в Мідія, недалеко Філядельфії, дав розвід Катерині Мек Кін, яка обжалувала була свого чоловіка Томаса Мек Кіна, що з нею поводиться по варварськи. Вона сказала, що він богач, має річного доходу 100.000 дол., але в пошлюбній подорожі жалував їй грошей і лишав її самою. А було це тому... 35 літ. Та найгірше сталось недавно на балю. Її чоловік просив одну даму до танцю, а вона пішла танцювати з іншим. Тоді він крикнув до неї: „Ваші предки ще мили посудину, як мої предки підписували Заяву Незалежности!" То правда, що предок Мек Кіна підписав Заяву Незалежности. Правда теж, що він так кричав, але правда і те, що жінка і так жила вже 7 літ окремо. А проте суддя осудив варварство мужа і признав жінці розвід.

— **Все для дівчат.** В Минеоля (біля Ню Йорку) поліція арештувала трьох 18-літніх поляків з Джерзі Сіті, Михайла Шиманського, Вільгельма Поспеха і Франца Графонського за злодійства. Вони призналися, що крали діяманти по домах заможніх американців і накрали на більше як 50.000 дол. Всі крадені річи, казали злодії, роздали дівчатам, а собі майже нічого не лишили. Вони вказали дівчат, що дістали від них „гостинці". І дійсно одна домашня служниця мала на руці перстень з діямантом вартости 6.000 дол., а одна кельнерка наручний годинник з діямантами вартости 2.500 дол.

Дописи.

БЕРЕЖАНЩИНА. (Перетинання тел. дротів — Арешти й ревізії). В Бережанщині було кілька випадків перервання телеграфічних і телефонічних дротів. Хтож це міг зробити? Слідчі органи почали, очевидно, шукати винних серед українців. У звязку з тим арештували українських студентів, а саме: Володимира Рижевського, Старуха, Михайла Ставничого та міщан: Володимира Нагуляка, Стаха Кокурудзу і Михайлу Бідулу. Вже по арештуванні названих перетяв знов хтось дроти. Дня 27. квітня ц. р. в 3 год. попол. зявилися у всіх українських установах Бережан поліційні органи і то в установах не лише культурно-освітніх, але також у виховавчих (гімназ. бурса) і в економічних (в кооперативі „Народній Дім" і в О. С. Кооператив) і перевели ревізію, пошукуючи за зброєю і протидержавними книжками та письмами. Ревізію переводили не лише в кімнатах даних установ, але також у поодиноких осіб, що находилися в тім часі в тих установах. Ревізія не дала жадних позитивних наслідків. Крім ревізій в установах перевели ще ревізії у пп. Богдана Бородайка, о. В. Соломки і Миколи Чуловського. Крім цего переводжено труси по селах: Посухів, Вербів, Куряни, Лапшин, Гиновичі. Всюди пошукувано за зброєю та брошурами. Дня 26. квітня зявилися в Гиновичах якісь підозрілі купці, що продавали людям образи та говорили, що буде революція. Другого дня переведено в тім селі ревізії в читальні та у селян: Івана Королишина, Василя Воха, Михайла Штепованого, Михайла Мрочка с. Степана, Михайла Мрочка с. Феця, Мрочка Івана. Не знайдено нічого. — Староство заряд... в Гиновичах варту

біля дротів на просторі цілої громади. „Звйонзек стшельцуф" одержав кріси і робить варту в селі. Письмом ч. 8330/Мз. з 27. квітня ц. р. староство звільнило „стшельцуф" і іхні родини від повнення варт та пильнування лінії телефонічної і телеграфічної. В Курянах переводила поліція й около 24 агенти ревізії в кооперативі, читальні (ревізія тревала 5 годин), при чім забрали з кооперативи фактури. У господаря Степана Бурштинського найдено два старі заржавілі багнети в стрісі. Його арештовано, але вже другого дня випущено. Ревізії переведено у Теофана Ковальського, Степана Комарянського синів Дмитра і Гринька, Юлька Комарянського, Михайла Масляка, Михайла Семкова, Василя Зарічного і у Михайла Джумака. Нічого в них не найдено. — В ночі по 30 господарів робить службу. Поляки і жиди звільнені. Вербів: Переведено ревізії 27. квітня в кооперативі, читальні та молочарні. Крім цього переведено ревізії у громадян: дир. Петрицького Івана, о. Кушніра, М. Гусака, Дмитра Семчишина і Федька Баковича. Забрали карту України і 2 старі шлявхи від авт. В тій громаді нема ані телефонів ані теж телеграфів — тому громада має наразі спокій з вартами.

Зі спортового життя.

Туристично-Спортове Т-во „Ропник" в Бориславі розпочало ц. р. сезон копаного мяча розіграниям товариських змагань з **Т. У. Р.** в Бориславі в дні 1. ц. м. з вислідом 2:2 (2:1). Як на перші змагання, а до того без тренінґу, цей вислід можливий. Требаб побажати, щоби „Ропник" у цьому сезоні вибився на одну з чільніших серед наших спортових дружин.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ Ч. 11.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 153) Степан Кузик, Рогатин — 15 зол., 154) о. мітрат Олексій Базюк, Львів — 3 ам. дол., 155) д-р Іван Ґижа, Львів — 5 зол., 156) Константин Рубель, Львів — 5 зол., 157) учит. Михайло Зубрей — 3 зол., 158) Роза Флісерова, Львів — 2 ам. дол., 159) Іван Мануляк, Перемишль — 5 зол., 161) К. Вайда, Перемишль — 5 зол., А. Артимович, Перемишль — 3 зол., 163) В. Блюй, Перемишль — 1 зол., 164) о. О. Кормош, Перемишль — 5 зол., 165) о. Паславський, Лютовиська — 2 зол., 166) інж. Корженьовський, Перемишль — 3 зол., 167) д-р Евген Грицак, Перемишль — 5 зол. (і кличе: проф. Т. Ставничого, Т. Ґолійчука і Б. Загайкевича), 168) Михайло Косаревський, Варшава — 5 зол., 169) Научний Кружок української гімназії в Станиславові — 30 зол., 170) о. Єронім Моравський, Орове — 10 зол. (і кличе на довільну квоту: о. дек. П. Микелиту в Стебнику, о. Олекс. Хтея в Доброгостові і о. Дан. Бодревича в Уличнім), 171) о. Степан Козолюб, Добриничі (замісць святочних побажань) — 5 зол., 172) Дмитро Жук, Адамівка — 5 зол., 173) інж. Теофіль Горницький, Станиславів — 2 зол., 174) Ростислава Зарицька, Козлів — 3 зол., 175) М. Левицький, Дрогобич — 10 зол., 176) Йосиф Туркавський, Самбір — 5 зол., 177) Мих. Пащак, Перемишль — 5 зол., 178) М. Никольський, Стрий — 5 зол., 179) д-р Богдан Питлик, Жабє — 10 зол., 180) Вас. Коваль, учит. в Чорткові — 25 зол. (і кличе дир. Віктора Петриkевича, проф. Адама Миколаєвича і о. Матія Черника), 181) Альбін Добрянський, Волосянка Вел. — 5 зол., 182) інж. Степан Матвійко, Домброва — 5 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 9-го, г. 3·00 попол. „Царевич", оперетка.

Четвер 9-го, г. 7·30 веч. „Борис Ґодунов".

Пятниця 10-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Малий Театр:

Четвер 9-го, г. 3·30 попол. „Варшавський журин".

Четвер 9-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево".

Пятниця 10-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево".

Кіна.

„Аполльо": „Понад сніг" (Жеромського).

„Кольосеум": „Міць людини" і „Пригоди трьох черевиків".

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Історія кокотки Люлю".

„Оаза": „Пан Тадей".

„Палас": „Дон Жуан, що згрішив" „Лапка на чоловіків".

„Пан": „Брудні гроші".

„Пасаж": „Демон копальні золота".

„Фатаморгана": „Нуждарі" (В. Гіго).

„Химера": „Любка гвардійця".

Програма радіо.

Пятниця 10-го.

Льондон (358). 21·35 Симфонічний концерт.

Париж (1744). 15·45 Концерт.

Берлін (475,4). 20·30 Виїмки з оперетов.

Відень (519,9) 20·15. Найновіша оперетка музика.

Ляйпціґ (361,9). 21·00 Сучасні скрипкові сонати.

Мілано (504,2) 20·30. Симфонічний концерт.

Будапешт (545). 19·30. Опера. 22·30 Мужеський хор. 23·30 Циганська музика.

Ленінград (1000). 16·20 Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Гебрайська музика.

Київ (775). 18·10. Легкий концерт для села.

Харків (1680). 18·30. Опера.

Варшава (1395,1). 20·15 Симфонічний концерт.

Братислава (277,8) 16·30. Концерт.

Субота 11-го.

Льондон (358). 19·30 „Ісляндська княжна".

Париж (1744). 17·44 Музична всячина.

Берлін (475,4). 16·30 Популярний концерт.

Відень (519,9) 18·30 Пісні та дуети. 19·30. Опера.

Мюнхен (536,7). 20·00. Веселий вечір.

Мілано (504,2) 20·30. „Лінда ді Шамоні" опера Доніцеті.

Будапешт (545). 19.00. Скрипач Загурецький і співачка Діосі. 22·35. Циганська музика.

Давентрі (482,3) 22·20. Концерт сольо квінтет.

Ленінград (1000) 14·30. Камерний концерт. 19·30. Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Опереткова музика.

Київ (775) 20·00. Симфонічний концерт.

Харків (1680) 17·00. Камерний концерт.

Варшава (1395,1). 20·30. „Ах, ця весна" оперетка Штравса. 22·30. Музика до танців.

Познань (339,8). 24·00. Нічний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український театр під дир. І. Когутяка.

Скалат:

Пятниця 10.V. — „Король життя".
Субота 11.V. — „Вихрест".
Неділя 12.V. — „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 13.V. „Маруся Богуславка".
Второк 14.V. „Пташник з Тиролю".
Середа 15.V. — „Кума марта" (премера).
Четвер 16.V. — „Пан Твардовський".
Пятниця 17. V. — (прощальна вистава) „Мірале Ефрос".

Колодіївка:

Пятниця 17.V. — „Запорожець за Дунаєм".

Тернопіль:

Субота 18.V. — „Кума Марта".
Неділя 19.V. — „Король життя".
Понеділок 20.V. — „Пташник з Тиролю". 1—3

Агрономічно-Технічне Т-во „Праця" ім. Івана Левинського — у Львові, Ринок ч. 10. II пов. — уладжує з приводу 10. річниці смерти бл. п. проф. Івана Левинського Святочну Академію — і просить П. Т. Громадян, що стояли близше особи бл. п. Ів. Левинського, щоб подавали відомости про нього, а з окрема про його суспільну та гуманітарну діяльність на адресу вище наведеного Т-ва. — Старшина. 1074 2-4

Жіночі Сходини з приводу Дня Української Матері відбудуться в суботу дня 11. ц. м. о год. 6. вечером в салі Бесіди. На порядку дня реферат п-ні М. Струтинської п. з. „Материнство у феміністичному світогляді". За Комітет: М. Рудницька, О. Шепарович. 1984 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 48—?

ГОДИННИК ВАШ буде найлпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 161-?

РУТИНОВАНИЙ концiпієнт д-р прав глядає негайно місця. Зголошення в адм. „Діла" під „Конціпієнт" 1980 1-3

З ЗАЛІЗНІ ЛІЖКА з матерацовими вкладами 3 столики, 3 шафи зі зеркалами, 3 нічні шафки, з марморовими блятами, в добрім стані, дешево продасть Народна Гостиниця. 1982 1-2

ПОШУКУЄТЬСЯ іспит. кінооператора до мандрівного кіна по селах Кружок Рідної Школи — в Чорткові (укр. гімназія). 1945 2-3

ПЛІСИ, гафти, мережки, ендзі, взори, пасмужки, М. Козловська, Львів, Академічна 22. 1—6

МУЖЧИНА в середнім віці, незалежний, дуже добре ситуований шукає до заряду домом господині бездітної, інтелігентної, пристійної, середнього росту і по можности музикальної до літ 35. Зголошення з референціями і фотографією за зворот якої ручу словом чести, прошу слати на адресу: О Зборовський Мражниця ад Борислав **для Н.Н.** 1981 1—2

ДІВЧИНУ до спрятування готелевих кімнат негайно прийме Народна Гостиниця. 1982а) 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 **Пересвітлення Рентгеном.** 5—24

АДВОКАТ
Д-р Володимир Безпалько
1983 **відкрив канцелярію** 1—2
в КОПИЧИНЦЯХ

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виривання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. і. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65–73.
1952 3—5

зол. 6·50 | **ГОДИННИК ANCRE** | **зол. 6·50**
швайцарський з гарантією тільки у
Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, Сикстуська 4.

:: СКЛО ::
ПОРЦЕЛЯНА
КРИШТАЛИ
ПОРУЧАЄ
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька ч. 20.
885 Тел 69-75 (Ріг Валової) 33—?

Погулянка
Вже відчинена
ріг вул. КОХАНОВСЬКОГО
трамваями ч. 3, 6, 7,
РЕСТОРАН
знамениті сніданння, обіди, підвечірки, вечері і т. п.
Кухня під власною управою. 1987
ДАНСІНҐ
щодня вечером, в неділі і свята також передпол.
Властитель ИОСИФ МАРШАЛОК.

Міське ґазове заведення
Тел. 43. **у ЛЬВОВІ, вул. Ґазова 28.** Тел. 43.
виконує:
ҐАЗОВІ ІНСТАЛЯЦІЇ на догідні сплати в ратах.
і достарчає по конкуренційних цінах
КОКС
до опалювання, центральних огрівань і кузьнь
ПРЕПАРОВАНУ СМОЛУ
до дахів і консервації дерева
1985 **АМОНЯК** хемічно чистий і для аптик і
СКРОПЛЕНИЙ АМОНЯК для холоділень.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.